

Muistio SOILA teemafoorumista: Mitä tulevaisuuden lastensuojelun avohuollon tukitoimien tulisi olla?

Akvaariokeskustelu: "Lastensuojelun avohuollon uudistamisen kulmakivet"

Susanna Kalliola (erityisasiantuntija, THL) johdatteli akvaariokeskustelussa eri alueiden lastensuojelun sosiaalityöntekijät sekä johtajat keskustelemaan avohuollon uudistamisen tarpeista.

Akvaarion sisäpiiri, eli kolme ammattilaista (kaksi johtajaa, yksi sosiaalityöntekijä), painotti että avohuollossa tarvitaan systemistä työtä, lapsen, nuoren ja perheen elämän kokonaisuuden hahmottamista ja huomioimista. Myös globaali, monikulttuurinen näkökulma tulisi huomioida nykyistä vahvemmin. Olennaista olisi, että sosiaalityöntekijät voisivat tehdä suhdeperustaista asiakastyötä sen sijaan, että koordinoidaan ja orkestroidaan eri palveluja. Sosiaalityön itsessään pitäisi olla avohuollon palvelu. On ongelmallista, jos laki ja hallinto-oikeuskäytäntö liikaa rajaavat lastensuojelun toimia ja tarjolla olevia palveluja. Tarvitaan joustavuutta, innovatiivisuutta ja rohkeutta tuen yksilölliseen räätälöintiin. Lastensuojelun eri palvelujen pilkkominen ja eriyttäminen tuovat asiakkaille vaihtuvia työntekijöitä sekä jatkuvia arviointeja. Itse muutostyö jää liian vähälle. Perheille tarjottava avohuollon tuen tulisi olla yksilöllisesti muotoutuva ameba – tasalaatuista, mutta ei tasapaksua.

Akvaarion ulkopiiri, neljä ammattilaista (kaksi johtajaa, kaksi sosiaalityöntekijää) pohti, että lastensuojelun tiimeissä kannattaisi olla eri ammattiryhmien edustajia, jotta kokonaisvaltainen perheen asioiden hoitaminen onnistuisi nykyistä paremmin. Toisaalta myös yhteistyötä muiden palvelujen kanssa pitää laajentaa eikä toimia vain lastensuojelun ja sosiaalityön sisällä. Työparityöskentely tukisi työssä ja lisäksi lastensuojelun työntekijöiden pysyvyyttä. Lastensuojelussa tukiprosessit voivat olla hyvinkin pitkiä ja siksi tarvitaan pitkäaikaisia, sitoutuneita palveluja. Tietoa avohuollon tukitoimien panostuksista, tuotoksista ja vaikuttavuudesta tarvitaan myös lisää. Yleinen hankaluus lastensuojelussa on sen viimesijainen tehtävä, jossa se joutuu usein ratkomaan asioita, jotka eivät ole ratkaistavissa ainoastaan lastensuojelun keinoin.

Dialogi avohuollon uudistamisesta asiakkaiden näkökulmasta

Keskustelemassa oli kokemustaustaisia nuoria ja vanhempia ja keskustelua fasilitoi Petri Paju (hankekoordinaattori, Lastensuojelun keskusliitto).

Akvaariokeskustelun herättämänä nousi esille, että oman perhetaustan ja sukujuurten tunteminen on nuorille tärkeää. Kokemustaustaisten mukaan lastensuojelun järjestelmä ja se palvelu, missä milloinkin ollaan, jää usein epäselväksi. Esimerkiksi perhetyön tavoite voi jäädä epäselväksi, sen voi kokea turhan kevyeksi laastariksi, kun tarvittaisiin vahvempaa tukea tai liian vaativaksi ja elämää rajoittavaksi. Avohuollossa on myös pakottavaa sävyä ja huostaanoton peikko väijyy sen taustalla. Moni voikin pelätä avun pyytämistä tästä syystä.

Yleisön vuoro: Tulevaisuuden tukitoimet, mitä niiden tulisi olla?

Loppukeskusteluissa ja menti-työskentelyssä etsittiin muun muassa lastensuojelun avohuollolle parempaa nimitystä. Tässä esimerkkejä: avopalvelut, lasten ja perheiden tuki, perhepalvelut, lasten oma tuki, perheen parhaaksi ja oivallusten aarrearkku.

Yleisölle annettiin mentissä väittämä: Avohuolto on enää huostaanoton valmistelua.

Täysin eri mieltä asiasta oli 11 vastaajaa, jokseenkin eri mieltä 10 vastaajaa, jokseenkin samaa mieltä oli 12 vastaajaa, täysin samaa mieltä oli 0 vastaajaa.

Yleisö otti tilaisuudesta mukaan työhönsä: ajatuksia, kehitettävää, pohdintaa, oikea-aikaisuutta, ymmärrystä, avoimuutta jne.